

אמיר בקר ארבעה שירים

תורה גדולה (וילנ'ל)

בעקבות One Art
מאת אליזבת בישופ

לזרק, או לאבד, או סתם לזנוח –
תורה גדולה, אף לא רק יודעי ח"ן
ידעו למשל בה וידעו מנוח

כל חפץ נח הוא מתאבד-בכוון
קח שש חלצות טובות – והשליכו
ואל תשכח לשכח ולסלח

ואז אבד הרבה, אבד בכוון
נופים, שמות, שעות כשר, ואכן
קל לאבד, לזרק או רק לזנוח

אבדתי סקרנות ומזג נוח
תמימות, ושכל, ואף על פי כן
חזרתי ומצאתי לי מנוח

ועוד אבדתי בית על קרבו, אף
רוח לי כי אבדתי גם שכן
טוב לאבד, לזרק או רק לזנוח

— — — ואף אותך, הערן, הניחוח
אותך, ואת דמותך בי, את שתיכון,
במקום להשבר, במקום לרצח
ידעתי לאבד ועוד לשמח.

נהר של אור (וילנל)

"בהארה היופי, בהארה השחרור"
רגיניש צ'נדרה מוהאן ("אושוי")

יְפֵה יְפֵה הוּא מְכַעַר
הַכֵּל הַפּוֹךְ וּמְרַמֶּה
וְהַעֲצוּר הוּא הַמּוֹאֵר

מִזְרֵה הָרוּחַ הַנְּבֻעֵר,
כְּצֵאן מְקַנְהוּ הַהוֹמָה
"יְפֵה יְפֵה", הוּא מְכַעַר

סְתוּם בְּלוּם הוּא מְבֹאֵר,
הַמְדֻקָּה, הַמְטֻמָּא
וְהַעֲצוּר הוּא הַמּוֹאֵר

מְרַקִיעַ מַעֲלָה וְנִשְׂאָר
הַמְתַּחַבֵּא-רֹדֶף-עוֹמֵד
יְפֵה יְפֵה הוּא מְכַעַר

דוֹמָם הוּא חַי וּמְטֵהָר
הַחַי הוּא מֵת וּמְדַמָּה
וְהַעֲצוּר הוּא הַמּוֹאֵר

צְלוּל נְטֻרְפֵת בְּנֵהָר,
יֹרֵד בְּאוֹר הַמְסֻמָּא
יְפֵה יְפֵה הוּא מְכַעַר
וְהַעֲצוּר הוּא הַמּוֹאֵר.

מחול ערביים (פנטום²)

Harmonie du soir
מאת שארל בודלר

בַּעַת עֶרְבִית סְמוּרָה וּמְלַחִיתָה,
נִדְּף בְּקִטְרֵת כָּל עֲלֵה פוֹרַח
סְחַרְחָרֵת שֶׁל יָגוֹן וְקוֹל וְרִיחַ
נִשְׁאֵת בְּנֹלֶס גּוֹזֵעַ עַד כְּלוֹתָהּ.

נִדְּף בְּקִטְרֵת כָּל עֲלֵה פוֹרַח,
כְּנֹר מְגִיר קִינָה, וּבְכוֹתָהּ
נִשְׁאֵת בְּנֹלֶס גּוֹזֵעַ עַד כְּלוֹתָהּ
בְּעֶרֶשׁ כּוֹכְבִים וּכְפוֹר יָרֵחַ.

כְּנֹר מְגִיר קִינָה, וּבְכוֹתָהּ,
קָרָה, נוֹקְבֵת לֵב נִפְקָד־נוֹכַח.
בְּעֶרֶשׁ כּוֹכְבִים וּכְפוֹר יָרֵחַ
חֲמָה בְּקִשָּׁה כְּסוּתָהּ וְעוֹנֵתָהּ.

קָרָה נוֹקְבֵת לֵב נִפְקָד־נוֹכַח,
וּנִשְׁמָתָהּ שֹׁשְׁבָה מִבְּלוֹתָהּ,
חֲמָה, בְּקִשָּׁה כְּסוּתָהּ וְעוֹנֵתָהּ
וְאֵת רוּחָהּ תֹּאִיר כְּנֹר מְזַבַּח.

חיי משורר

עורך את מתרסיו אל מול אויב מבית
דורך שירו: לחזית שונה, טור!
נופל בשבי לבו, מכתר בנגזר שית,
ובנחשתי זָהב קשור־עטור.

נוסק, ואת עצמו מצניח אל שדה קרב
של בעת־יום, ובחצות לילו
קמים עליו בוראיו, קוראיו ומבקריו
לגלגלו בזפת ובנצוצות לא לו.

מוכיח בקיטון, לא נביא ולא בשער,
מושיע, ושכרו נקוב בגבב;
כמלפפון הים, נגוח וטרוף צער
יודה לריק את פטישי קרבו.

פורס שורות בלהב יבבה חדה כתער,
פנימית, לא עם הרוח, לא כי סתו;
אך קול השיר כקול כף יד אחת ביער,
המשורר – איה טוקבקיסטיו?

¹ וילנל (Villanelle) הוא צורת שיר בעלת מבנה קבוע של תשע־עשרה שורות: חמישה בתים בני שלוש שורות ובית אחרון בן ארבע שורות. הווילנל כולל שני חרוזים בלבד, בתבנית א'ב'א', א'ב'א', א'ב'א', א'ב'א', א'ב'א', א'ב'א'. בווילנל המסורתי, השורה החותמת את הבית הראשון חוזרת במרוק גם כשורה הסוגרת את הבית השלישי, החמישי והשישי, והשורה הפותחת את הבית הראשון חוזרת כשורה החותמת את הבית השני, הרביעי, וכשורה השלישית (לפני האחרונה) בבית השישי. השיר "תורה גדולה" (וכן מקור השראתו: שירה של אליזבת בישופ, One Art) חורגים מן הבחינה הזאת מן המבנה המסורתי של הווילנל. צורת הווילנל נולדה בצרפת, אך עיקר תהילתה בשירה האנגלית המודרנית, ביצירותיהם של משוררים כדילן תומס, אוסקר ויילד, ו"ה אורן, שיימוס היני וסילווייה פלאט.

² פֶּנטום (Pantoum) הוא צורה שירית נדירה יחסית. מקורה בשירי עם ממלוזיה, והיא "יובאה" לשירה הצרפתית במאה התשע־עשרה. בדומה לוויילנל, גם הפנטום כולל שני חרוזים בלבד. אורכו אינו קבוע, והוא מורכב מבתים בני ארבע שורות; השורה השנייה והרביעית בכל בית הן גם השורה הראשונה והשלישית, בהתאמה, בבית העוקב. קסמו של הפנטום נובע בין השאר מחילופי המשמעות של מופעי השורות הזהות ומההקשרים השונים שבהם הן מופיעות.